

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Linda Hietamäki

POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUDEN JA
KESKI-POHJANMAAN KÄRÄJÄOIKEUDEN
YHDISTYMINEN 2019 OSANA KÄRÄJÄOI-
KEUSUUDISTUSTA

Liiketalous 2017

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Linda Hietämäki
Opinnäytetyön nimi	Pohjanmaan käräjäoikeuden ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden yhdistyminen 2019 osana käräjäoikeusuudistusta
Vuosi	2017
Kieli	suomi
Sivumäärä	45 + 3
Ohjaaja	Marika Teirfolk-Naarmala

Opinnäytetyön aiheena on tuleva Pohjanmaan käräjäoikeuden ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden yhdistyminen vuonna 2019. Työssä tarkastellaan kahden käräjäoikeuden yhdistymistä osana käräjäoikeusuudistusta. Työssä selvitetään miten ja miksi käräjäoikeusuudistus tullaan toteuttamaan, millaisia muutoksia se tuo uuteen Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiiriin, sekä miten Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus tullaan liittämään osaksi Pohjanmaan käräjäoikeutta.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja tärkeimpinä lähteinä on käytetty aiheeseen liittyvää ajantasaista lainsäädäntöä, ajankohtaista oikeuskirjallisuutta, aiheen kannalta relevantteja hallituksen esityksiä sekä haastatteluita. Keskeisimmät lait ovat tuomioistuinlaki ja oikeudenkäymiskaari. Empiirinen tutkimusaineisto on kerätty haastattelemalla Pohjanmaan käräjäoikeuden ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden laamaneja ja hallintosihteereitä. Haastattelut ja aineistot on kerätty aikavälillä marraskuu 2016 – maaliskuu 2017.

Hallituksen esityksen 270/2016 mukaan 1.1.2019 alkaen käräjäoikeuksia yhdistetään ja nykyisen 27 käräjäoikeuden sijaan niitä jäisi 20. Käräjäoikeusuudistus on yksi keskeisimmistä oikeusministeriön uudistusohjelman hankkeista, jonka tarkoituksena on vahvistaa käräjäoikeusverkoston rakennetta, sekä parantaa entisestään kansalaisten oikeusturvan saataavuutta. Pohjanmaalla uudistus koetaan lähtökohdiltaan hyvänä ja perusteltuna. Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuksissa yhdistyminen herättää epävarmuutta, mutta varsinaisesti negatiivisia mielipiteitä ei haastattelujen kautta noussut esiin. Tässä vaiheessa eniten mieltä askarruttavia asioita ovat ruotsinkielisten asema kaksikielisessä käräjäoikeudessa, hallinnon toteutus, sekä asiamäärien kasvu ja niiden oikeudenmukainen jakautuminen kahden kanslian välillä.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeushallinto

ABSTRACT

Author	Linda Hietamäki
Title	The merger of the Ostrobothnia District Court and the Central Ostrobothnia District Court in 2019 as part of the District Court Reform
Year	2017
Language	Finnish
Pages	45 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Marika Teirfolk-Naarmala

The aim of this thesis was to study the merger between the District Court of Ostrobothnia and the District Court of Central Ostrobothnia in 2019. This thesis examined the merger of two district courts as part of district court network reform. The thesis examined how and why the innovation will be executed, what kind of changes it will bring to the new District Court of Ostrobothnia, and how Central Ostrobothnia District Court will become a part of the new Ostrobothnia District Court.

The research is qualitative and the most important sources used were up-to-date legislation, judicial literature, government proposals and interviews. The main laws used Courts Act and the Code of Judicial Procedure. The empirical material was collected by interviewing the chief judges, known as lagman, and administrative secretaries from these two district courts.

According to Government proposal 270/2016, from 1.1.2019 district courts will be merged and instead of the current 27 district courts they will be 20 left. The district court network reform is one of the main projects of the Ministry of Justice reform program, which purposes are strengthening the structure of the district court network and improving access to citizens' legal protection. In Ostrobothnia, the reform is seen as having good starting points and being justifiable. The merger in Ostrobothnia and Central Ostrobothnia District Courts raises uncertainty, but in fact, negative opinions were not raised in the interviews. Now, before the reform, the issues most likely to be taken into consideration are, for example, the position of Swedish-speaking people in the bilingual district court, and the increase in the number of cases and their fair distribution between the two offices.

Keywords district court, District Court of Ostrobothnia, district court network reform

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. JOHDANTO	7
2. ALIOIKEUSJÄRJESTELMÄN KEHITYS	10
2.1 Historia alioikeusuudistuksen taustalla	10
2.2 Alioikeusuudistus 1.12.1993.....	11
3. KÄRÄJÄOIKEUDET.....	14
3.1 Käräjäoikeuden tehtävät.....	15
3.2 Johtaminen ja hallinto	17
3.3 Tuomarit käräjäoikeudessa	18
4. KÄRÄJÄOIKEUSUUDISTUS VUONNA 2010	20
5. KÄRÄJÄOIKEUSUUDISTUS 1.1.2019	24
5.1 Tuomiopiirijako	24
5.2 Erikoisasioiden keskittäminen	28
5.3 Pohjanmaan käräjäoikeuden organisaatio 2019	29
5.4 Johtaminen uudessa Pohjanmaan käräjäoikeudessa.....	32
5.5 Summaariset riita-asiat osana käräjäoikeusverkostouudistusta	34
5.6 Odotukset	35
7. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	38
LÄHTEET.....	42

Liitteet

LIITELUETTELO

Liite 1 Haastattelurunko Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Katja Kulmalle

Liite 2 Haastattelurunko Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Johanna Weizmannille sekä laamanni Jorma Väyryselle

Liite 3 Haastattelurunko Pohjanmaan käräjäoikeuden laamanni Daniel Allénille

KUVALUETTELO

Kuva 1 Käräjäoikeuksien tuomiopiirit 1.1.2010 (HE 270/2016) 21

Kuva 2 Käräjäoikeuksien tuomiopiirit 1.1.2019 (Oikeusministeriö 31.1.2017) 27

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee 1.1.2019 voimaan astuvaa käräjäoikeusuudistusta, kun Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus tullaan yhdistämään osaksi Pohjanmaan käräjäoikeutta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella tulevaa käräjäoikeusuudistusta ja sen vaikutuksia Pohjanmaan käräjäoikeudessa. Tavoitteena on tehdä kattava yhteenvedo tulevasta uudistuksesta ja sen vaikutuksista niin, että työn lukija saa käsityksen käräjäoikeuksien toiminnasta ja käräjäoikeusverkoston muutoksista niin Pohjanmaalla, kuin koko Suomessa.

Idea opinnäytetyön aiheesta syntyi kesällä 2016 opintoihini liittyvän työharjoittelun aikana, jonka suoritin Pohjanmaan käräjäoikeudessa Vaasassa. Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, sillä tuomioistuinlaitos elää ja muutoksia tehdään jatkuvasti. Seuraava suuri muutos tuomioistuinlaitoksessa on vuoden 2019 tammikuussa voimaan tuleva käräjäoikeusuudistus, jossa käräjäoikeuksia yhdistetään ja nykyisen 27 käräjäoikeuden sijasta uudistuksen jälkeen niitä jäisi 20.

Opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä asiaan seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Millainen uudistus on suunnitteilla ja miten yhdistyminen tullaan toteuttamaan Pohjanmaalla?
2. Miten uudistus tulee vaikuttamaan Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintoon ja johtamiseen?
3. Miten Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus tullaan sijoittamaan osaksi Pohjanmaan käräjäoikeutta?

Käräjäoikeusuudistus tullaan tekemään koko Suomen laajuisesti, mutta olen rajannut opinnäytetyöni keskittymään vain muutoksiin Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuksien osalta. Työn teoriaosuudessa käydään kuitenkin läpi tuleva uudistus koko Suomen käräjäoikeusverkostossa. Käräjäoikeusuudistuksen ja yhdistymisen lisäksi selvitän, miten johtaminen tullaan hoitamaan uudessa Pohjanmaan käräjäoikeuden organisaatiossa.

Vuonna 2017 Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu Pohjanmaan maakuntaan kuuluvat kunnat ja sen kanslia ja pääistuntoaika sijaitsevat Vaasassa. Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden kanslia sijaitsee Kokkolassa ja tuomiopiiriin kuuluvat Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli (Oikeuslaitos 16.3.2017). Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus on mantereen piirin, kun Ahvenanmaan käräjäoikeutta ei lasketa (Weizmann 2017). Tulevan käräjäoikeusuudistuksen myötä Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus tullaan lakkauttamaan itsenäisenä käräjäoikeutenaan ja se yhdistetään Pohjanmaan käräjäoikeuteen, jolloin Kokkolaan jäävät kanslia sekä istuntoaika.

Jotta voidaan ymmärtää, miten suuria muutoksia käräjäoikeusverkostossa tulee tapahtumaan ihan lähitulevaisuudessa, on aluksi syytä tehdä katsaus oikeudenkäynnin historiaan ja kehitykseen ennen varsinaisten alioikeuksien perustamista. Historian ja kehityksen lisäksi tulee tietää, millaisia käräjäoikeudet ovat organisaatioina, niiden tehtäviä alioikeuksina sekä miten niiden hallinto ja johtaminen on organisoitu. Kun tiedetään enemmän käräjäoikeuksien toiminnasta, voidaan ymmärtää 1.1.2010 toteutuneen ja vielä 1.1.2019 tulossa olevan uudistuksen merkitys koko käräjäoikeusverkostossa.

Tutkimusmenetelminä opinnäytetyössä käytetään lainoppia sekä kvalitatiivista tutkimusta. Keskeisimpiä lakeja ovat uusi, 1.1.2017 voimaan astunut tuomioistuineläke sekä oikeudenkäymiskaari. Koska kyseessä on kaksi vielä erillistä käräjäoikeutta, olen hakenut käytännönläheisyyttä haastattelemalla molempien käräjäoikeuksien hallintosihteereitä sekä laamaneja, joilta sain ajankohtaista tietoa tulevasta yhdistymisestä.

Tutkimusta varten haastattelen Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Katja Kulmalaa saadakseni yleisesti tietoa tulevasta uudistuksesta ja hieman näkökulmaa Pohjanmaan käräjäoikeuden puolelta. Pohjanmaan käräjäoikeuden laamanni Daniel Allénin kanssa tehdyllä haastattelulla haen näkökulmaa tulevaan muutokseen johtamisen ja johtajan näkökulmasta. Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Johanna Weizmannia ja laamanni Jorma Väyrystä haastattelemalla haluan saada näkökulman pienemmän kanslian puolelta ja heidän ajatuksiaan tulevasta yh-

distymisestä. Haastattelut toteutetaan keskustelumuodossa ja liitteenä olevat haastattelurungot ovat suuntaa-antavia, jotta saa työhön tarvittavat näkökulmat selvitettyä haastattelun aikana, mikäli keskustelu ei niihin itsessään anna tarvittavaa vastausta.

2. ALIOIKEUSJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Jotta voidaan ymmärtää kärjäoikeusverkostouudistusten tavoitteita ja merkitystä, tässä luvussa käydään läpi pääpiirteissään oikeudenkäynnin historiaa ja sen kehitystä Suomessa. 1.12.1993 voimaantullut alioikeusuudistus mullisti kärjäoikeusverkoston pitkäksi aikaa ja pysyi melkein muuttumattomana vuoteen 2010 saakka. Tällöin tuli ensimmäinen huomattava uudistus kärjäoikeusverkostoon, kun kärjäoikeuksia yhdistettiin, lukumäärä väheni 51:stä 27:än ja tuomiopiireistä tuli alueellisesti laajempia.

2.1 Historia alioikeusuudistuksen taustalla

Keskiajalla maaseudulle ja kaupunkiin perustettiin keskenään erilaiset alioikeudet. Tämä perustui kaupungeille uskottuun oikeuteen järjestää oma hallinto- ja tuomiovaltansa. Maaseudulle perustettiin kihlakunnat, joissa tuomitsi kihlakunnantuomari kärjärahvaan joukosta valitun lautakunnan kanssa. Kihlakuntien lisäksi pidettiin laamanninkärjiä sekä tutkintakärjiä, joissa edustettiin kuninkaallista tuomiovaltaa. Alun perin Suomi oli yksi iso laamannikunta, joka jaettiin vuonna 1435 kahdeksi laamannikunnaksi. (Jokelainen 2005, 6)

Kaupunkien alioikeuksissa tuomiovaltaa käytti porvarien valitsema raati. Ylin tuomiovalta kuului kuninkaalle ja kuninkaan intressejä valvoi kaupungin erityinen virkamies, vouti. Keskiajalla oikeudenkäynti oli pääasiallisesti julkista ja suullista, ja tuomioistuinmenettelyllä oli ankara muodollisuusvaatimus. (Jokelainen 2005, 6-7)

1600-luvulla luotiin keskitetty tuomioistuinorganisaatio, ja valtakuntaan perustettiin ylioikeuksiksi hovioikeudet. Vuonna 1695 oikeudenkäyntijärjestystä uudistettiin niin perusteellisesti, että silloin luotiin ne tuomioistuinmenettelyn perusteet, joita on noudatettu seuraavat 300 vuotta, eli 1.12.1993 alioikeusuudistuksen voimaantumiseen saakka. Hovioikeuksien myötä luotiin kiinteä oikeusastejärjestys, jossa hovioikeudet olivat ylimpänä tuomiovaltana. (Jokelainen 2005, 7)

1600-luvulla kirjallinen menettely tuli käyttöön ensimmäisinä silloin perustettuihin ylioikeuksiin, joista se levisi vähitellen alioikeuksiin ns. suullis-pöytäkirjalliseksi

menettelyksi muuntuneena; ensin laamanninoikeuksiin ja raastuvanoikeuksiin ja myöhemmin myös kihlakunnanoikeuksiin. (Jokelainen 2005, 7-8)

Vuonna 1734 säädettiin Suomen prosessioikeusmenettelyn lähteenä tähän päivään saakka säilynyt oikeudenkäymiskaari, johon on tehty lukuisia muutoksia vuosien saatossa ja joka perustui pääasiallisesti aikaisempaan oikeuskehitykseen. Nykyään alkuperäisestä oikeudenkäymiskaaresta ei ole voimassa enää kovinkaan moni merkittävä säädös. (Jokelainen 2005, 8)

Vuodesta 1863 lähtien tehtiin useita esityksiä oikeudenkäyntimenettelyn uudistamiseksi. Merkittävin toteutunut muutos oli monimutkaisen tuomioistuinorganisaation yksinkertaistaminen, jolloin lakkautettiin silloiset laamannin-, kämnerin- ja ritarisyyninoikeudet sekä Ruotsin vallan alla luodut erityistuomioistuimet. Lakkautettujen tuomioistuinten lainkäyttötehtävät uskottiin alioikeuksille. (Jokelainen 2005, 9)

Suomen itsenäistyttyä täysvaltaiseksi valtioksi 6.12.1917 Suomessa oli jo valmiina Ruotsin vallan ajalta peräisin oleva oikeusjärjestelmä ja riippumattomat tuomioistuimet. 1918 perustettiin korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus, joille siirrettiin ylimmän tuomiovallan käyttöoikeus. Vaikka vuosisadan alun uudistusehdotukset eivät johtaneet tuloksiin, oikeuslaitoksen kokonaisuudistusta alettiin vähitellen tehdä itsenäisessä Suomessa. Sotien jälkeen merkittävin korjausuudistus oli 1948 vuoden todistuslainsäädännön uudistaminen, jolloin lainsäädäntöön omaksuttiin *vapaa todistusten harkinnan periaate* ja samalla *todistelun suullisuus*. Vaikka uudistuksia tuli pitkin 1900-lukua, alioikeusmenettely pohjautui pitkälti 1734 vuoden oikeudenkäymiskaareen vuoteen 1993 sakka. (Jokelainen 2005, 9-11)

2.2 Alioikeusuudistus 1.12.1993

Ennen alioikeusuudistusta Suomessa alioikeuksina toimi sekä kihlakunnanoikeuksia että raastuvanoikeuksia. 1980-luvulle tultaessa huomattiin, ettei tarvetta kahdelle erilliselle alioikeudelle enää ollut. Ensimmäisen suunnitelmat oikeuslaitoksen uudistamisesta aloitettiin jo vuonna 1892, mutta ensimmäisen maailmansodan

myötä uudistustoimenpiteet keskeytyivät kokonaan. Itsenäistymisen jälkeen esitettiin monenlaisia uudistusehdotuksia, mutta toisen maailmansodan estettyä uudistustoimenpiteet jälleen ei kokonaisuudistusta enää yritetty, vaan siirryttiin pieniin osittaisuudistuksiin. Vihdoin 1960-luvun loppupuolella alettiin jälleen herätellä oikeusministeriön piirissä eloon tuomioistuinlaitoksen kokonaisuudistussuunnitelmia. (Virolainen 1993, 6-7; Jokelainen 2005; 215)

Toukokuussa 1981 oikeusministeriö asetti virkamiestyöryhmän valmistelemaan alioikeuksien yhtenäistämistä koskevaa lainsäädäntöä. Työryhmän tammikuussa 1984 saaman toimeksiannon mukaan työryhmän tuli valmistella esitys yhtenäisestä alioikeusverkostosta. Työryhmä antoi valmiin lakiesityksen kesäkuussa 1985, jonka mukaan kihlakunnanoikeudet ja raastuvanoikeudet yhtenäistettäisiin ja niistä muodostettaisiin käräjäoikeudet. Koska uudistuksessa haluttiin ensisijaisesti muokata alioikeuksien kokoonpanoja, esityksessä oli myös esiteltynä kokoonpanoehdotukset, joissa käräjäoikeus olisi päätösvaltainen. (HE 28/1986 vp)

Pääasiallisesti alioikeuksissa asiat tultaisiin käsittelemään vain yhden tuomarin kokoonpanossa, ellei asian laajuus edellyttäisi suurempaa kokoonpanoa, tai muu laki toisin määräisi. Koska käsiteltävien asioiden laajuus vaihteli suuresti, haluttiin käräjäoikeuksiin erilaisia kokoonpanoratkaisuja. Alioikeusuudistus vuonna 1993 ei vaikuttanut millään tavalla alioikeuksien toimivaltuuksiin, vaan koski ainoastaan niiden kokoonpanovaihtoehtoja ja organisaatorakennetta. (HE 28/1986 vp, 1-4, 14-15)

Kokoonpanouudistuksessa kiinnitettiin huomiota myös siihen, että alioikeudessa olisi riittävästi lainopillisen asiantuntemuksen omaavia ja että kokoonpanoon siten kuuluu aina vähintään yksi lainoppinut tuomari. Ennen käräjäoikeuksia kihlakunnanoikeuksissa pelkästään puheenjohtaja oli lainoppinut, kun taas raastuvanoikeudessa oli kolme lainoppinutta tuomaria. Uudistuksen myötä joidenkin vähäisten ja pienempien asioiden käsittelyn pystyisi toimittaa yksi lainoppinut tuomari, kun suuremmat asiat tuli käsitellä täysilukuisella kokoonpanolla. (HE 28/1986 vp)

Alioikeusuudistuksella pyrittiin parantamaan kansalaisten oikeusturvaa kehittämällä alioikeuksien toimintaedellytyksiä sekä nostamalla oikeudenkäynnin tasoa

ensimmäisenä oikeusasteena (HE 28/1986 vp). Työryhmän ehdotuksen mukaan käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluisi aina yksi tai useampi kunta. Aikaisempien kihlakunnanoikeuksien tuomiopiirijako uudistettaisiin siten, että käräjäoikeuden tuomiopiirialueet vastaisivat aikaisempia tuomiokunta-alueita. Jotta kansalaisten oikeuspalvelujen saatavuus ei heikkenisi uudistuksen myötä, tarkoituksena oli säilyttää istuntopaikat entisellään niin, että käräjäoikeus pystyi toimittamaan istuntoja edelleen eri paikkakunnilla. (HE 28/1986 vp)

Vuosina 1990 ja 1991 uudistussuunnitelmat etenivät jälleen, kun säädettiin 12 uutta riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä koskevaa prosessilakia, joissa muun muassa riita-asioiden käsittely jaettiin valmisteluun ja pääkäsittelyyn. Myös menettelyn suullisuutta, välittömyyttä ja keskittämistä lisättiin huomattavasti, jonka tarkoituksena oli varmistaa pääkäsittelyn onnistuminen. Syksyllä 1992 annettiin laki alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulosta 1.12.1993 sekä hyväksyttiin syyttäjien organisatorista asemaa, lautamiesten toimikautta ja maistraatin lakkauttamista koskevat lait. (LaVM 9/1993; Virolainen 1993)

1.12.1993 voimaantulleella alioikeusuudistuksella perustettiin 70 käräjäoikeutta silloisten 72 kihlakunnan oikeuden ja 26 raastuvanoikeuden tilalle (Kuusimäki 1993). Vuoteen 2009 mennessä käräjäoikeuksien määrä oli vähentynyt jo 51:een. Näistä 51:stä käräjäoikeudesta muodostettiin 12.6.2008 annetulla valtioneuvoston asetuksella vuonna 2010 voimaantulleet 27 käräjäoikeutta (410/2008).

3. KÄRÄJÄOIKEUDET

Käräjäoikeudet ovat yleisiä tuomioistuimia (L11.6.1999/731, 9:98§), jotka perustettiin vuonna 1993 voimaantulleella alioikeusuudistuksella. Oikeusastejaottelussa käräjäoikeudet ovat alioikeuksia ja niiden päätöksistä voidaan valittaa hovioikeuteen. Käräjäoikeudet ovat riippumattomia tuomioistuimia. (Jokela 2005, 203)

Suomessa on 1.1.2010 alkaen 27 käräjäoikeutta, jotka ovat Ahvenanmaan, Espoon, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Hyvinkään, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kemi-Tornion, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Tuusulan, Vantaan, Varsinais-Suomen ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeudet (Oikeuslaitos 1.2.2017; Oikeusministeriön asetus 454/2009, 1§). Nykyinen tuomiopiiriijaottelu noudattaa pidemmän päälle maakuntajakoa niin, että jokaisessa maakunnassa on yksi tai useampi käräjäoikeus. Jokaisessa käräjäoikeustuomiopiirissä on yksi hallinnollinen kanslia, jonka lisäksi sillä voi olla tarvittaessa useampi sivukanslia ja istuntopaikka. Kansliat sijaitsevat nykyisin pääosin sellaisilla paikkakunnilla, joista aikaisemmassa rakenneuudistuksessa on lakkautettu käräjäoikeus. Kanslioissa toimivat asiakaspalvelupiste ja istuntopaikka. Pelkästään istuntopaikkoina toimivissa toimipisteissä ei ole henkilökuntaa, vaan niihin matkustetaan kanslioista ainoastaan sovituin istuntopäivinä. Joissakin istuntopaikoissa, kuten Pohjanmaan käräjäoikeuden istuntopaikassa Pietarsaareissa, on sijoitettuna haastemiehiä. Kanslian ja istuntopaikkojen sijainnista säädetään oikeusministeriön asetuksella 454/2009 (HE 270/2016; L25.8.2016/673, 2:4§).

1.1.2017 tuli voimaan uusi tuomioistuinlaki, jolla kumottiin muun muassa vuoden 1993 käräjäoikeuslaki, tuomareiden nimittämisestä annettu laki sekä vuoden 1932 laki alioikeuksien istuntojen pitämisestä muualla kuin varsinaisessa. Edelleen voimaan jäivät valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä (1053/2014) sekä oikeusministeriön asetus käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista (454/2009). (L25.8.2016/673, 24:1-3§)

3.1 Käräjäoikeuden tehtävät

Käräjäoikeuden perustehtävänä on jokaisen kansalaisen oikeusturvan takaaminen omassa tuomiopiirissään ratkaisemalla käsiteltäväksi tulleet rikos-, riita- ja hakemusasiat varmasti, nopeasti, luotettavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Käräjäoikeus käsittelee ja ratkaisee asioita kansliassa sekä pelkästään asiakirjojen perusteella, eli kirjallisesti että istunnossa suullisesti. Yksinkertaisia asioita ratkaisee myös kärjänotaari tai asiaan koulutuksen saanut kansliahenkilökunta. (L25.8.2016/673, 2:1§; L1.1.1734/4, 3:2.1§)

Riita-asiassa on kyse yksityishenkilöiden tai yritysten erimielisyyksien ratkaisemisesta puolueettomasti tuomioistuimessa. Riita-asioita ovat muun muassa vahingonkorvaus-, perintöriita-, kaupan purku tai huoneiston vuokra-asiat. Riita-asiassa oikeudenkäyntimenettely koostuu kahdesta vaiheesta; valmistelusta ja pääkäsittelystä. (Helsingin avoin yliopisto 2017) Asia astuu vireille käräjäoikeuteen ja sen valmistelu alkaa, kun kantaja, esimerkiksi velkomusasioissa velkoja, toimittaa käräjäoikeuden kansliaan kirjallisen haastehakemuksen (L1.1.1734/4, 5:1§). Tämän jälkeen tuomioistuin huolehtii haastehakemuksen tiedoksiannosta vastaajalle. Kun vastaaja on antanut vastauksensa haasteeseen, kirjallinen valmistelu jatkuu. Mikäli vastaaja ei vastaa haasteeseen määräajassa tai ei vastusta kannetta, tuomio voidaan antaa tiedoksiannon vastaanottamisen jälkeen kirjallisen käsittelyn yhteydessä yksipuolisena tuomiona. (L1.1.1734/4, 5:13§) Jos tuomiota ei voida antaa kirjallisessa vaiheessa, käsittely jatkuu suulliseen valmisteluun tai suoraan pääkäsittelyyn (L1.1.1734/4, 5:15§).

Suullinen valmistelu tapahtuu tuomarin johdolla vapaamuotoisena keskusteluna asianosaisten kesken, jonka tarkoituksena on varmistaa, että oikeudenkäyntimateriaali tulee kartoitettua kunnolla ennen varsinaiseen pääkäsittelyyn siirtymistä. Suullisen valmistelun tarkoituksena on myös edistää osapuolten sovintoa. Tietyissä erikseen määrätyissä tapauksissa myös suullisen valmistelun jälkeen voidaan antaa tuomio ilman varsinaista pääkäsittelyä. (Helsingin avoin yliopisto) Valmistelut on hoidettava siten, että asian pääkäsittely voidaan hoitaa yhtäjaksoisena valmiiksi

(L1.1.1734/4, 5:17§). Tuomioistuimien antaa päätöksen, tuomion, oikeudenkäyntimateriaalien perusteella (L1.1.1734/4, 5:24§).

Rikosasioissa vastaajaa syytetään esimerkiksi varkaudesta, rattijuopumuksesta, pahoinpitelystä tai muusta rangaistavasta teosta. Rikosasia tulee vireille, kun syyttäjä, tai muu syyteoikeuden omaava nostaa syytteen (L11.7.1997/689, 1:1§). Tietyissä asioissa syyttäjä tarvitsee asianomistajalta syyttämispyyntöön syytteen nostamiseksi. Syyte nostetaan toimittamalla kirjallinen haastehakemus käräjäoikeuden kansliaan. (L11.7.1997/689, 5:1§) Asia tulee vireille, kun haastehakemus saapuu käräjäoikeuden kansliaan tai kun haaste annetaan tiedoksi vastaajalle.

Syyttäjä toimittaa tuomioistuimelle kaiken todistusaineiston, esitutkintapöytäkirjan ja muut asian käsittelyn kannalta tarpeelliset asiakirjat haastehakemuksen yhteydessä tai viipymättä syytteen nostamisen jälkeen (L11.7.1997/689, 5:4§). Haaste, haastehakemus sekä vaatimukset annetaan tiedoksi vastaajalle ja hänen tulee vastata haasteeseen kirjallisesti annetussa määräajassa. Kun asian tarpeellinen valmistelu on hoidettu, siirretään asia viipymättä pääkäsittelyyn ja määrätään sille käsitte-lypäivä. (L11.7.1997/689, 5:12§)

Hakemusasioita ovat esimerkiksi lapsen huoltoa, avioeroa tai velkajärjestelyä koskevat asiat. Hakemusasioiden käsittely on riita-asioiden käsittelyä yksinkertaisempaa ja nopeampaa, koska hakijalta puuttuu yleensä vastapuoli. Hakemusasia tulee vireille käräjäoikeuden kansliaan toimitetulla kirjallisella hakemuksella. Yleensä hakemusasiat käsitellään kansliassa, mutta tarvittaessa niiden käsittely hoidetaan myös suullisena istuntona. Hakemusasioiden ratkaisua kutsutaan päätökseksi. Riitaiset hakemusasiat jatketaan pääsääntöisesti riita-asiaina. (Asianajotoimisto Finsta 2017)

Asiat jaetaan kansliassa tuomareille valmisteltaviksi ja ratkaistaviksi työjärjestyksessä vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Näillä perusteilla turvataan asianosaisten oikeus saada asiansa ratkaistua riippumattomasti, puolueettomasti ja joutuisasti. Tuomarille jaettu asia voidaan jakaa uudelleen vastoin asianomaisen tuomarin tahtoa, mikäli siihen on tuomarin sairaudesta, asian viivästyisestä, tuomarin työmäärästä tai muusta vastaavasta seikasta johtuva painava syy. (25.8.2016/673, 8:7-8§)

3.2 Johtaminen ja hallinto

Käräjäoikeudet vastaavat itse toimintansa järjestämisestä. Organisaatiolakien mukaan päällikkötuomari, käräjäoikeuden laamanni, vastaa käräjäoikeuden johtamisesta ja tuloksellisuudesta. (L25.8.2016/673, 8:1§) Jokaisella käräjäoikeudella on niin sanottu hallinnollinen kanslia, jossa käräjäoikeuden laamanni pääsääntöisesti työskentelee. Laamannin tehtävänä on huolehtia tuomioistuimen toimintakyvystä ja kehittämisestä, valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja lainulkinnan yhdenmukaisuutta, asettaa omalle käräjäoikeudelle tulostavoitteet ja valvoa niiden toteutumista. Laamanni osallistuu myös lainkäyttötoimintaan tuomarina. (L25.8.2016/673, 8:2§)

Päällikkötuomarille on pääsääntöisesti keskitetty toimivalta ratkaista käräjäoikeuden hallinto- ja talousasioita. Hän voi myös siirtää toimivaltaansa kuuluvia asioita toisen virkamiehen ratkaistavaksi. Neljässä suurimmassa käräjäoikeudessa on myös hallintopäällikön tai hallintojohtajan virat. (L25.8.2016/673, 8:3§)

Käräjäoikeudet, kaikkein pienimpiä lukuun ottamatta, jakautuvat osastoihin, joiden perusteena voi olla esimerkiksi lainkäyttöasioissa tarvittava asiantuntemus ja käsittelyn sujuvuuden turvaaminen. Osastojaosta määrätään tuomioistuimen työjärjestyksessä. Oikeusministeriön päätöksellä voidaan käräjäoikeuteen perustaa oma osastonsa myös virka-alueen suomen- tai ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. (L25.8.2016/673, 8:4.1§)

Osaston johtajan tehtävä on määräaikainen, johon päällikkötuomari määrää tuomioistuimen lainoppineen tuomarin enintään kolmeksi vuodeksi. Tehtävään valitun tuomarin tulee olla vakinaiseen virkaan nimetty henkilö, jolla on tarvittavaa johtamistaitoa ja tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. (L25.8.2016/673, 8:5§)

Osaston johtaja huolehtii yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä sekä osastonsa työn tuloksellisuudesta. Lisäksi hän valvoo osastollaan oikeusperiaatteiden soveltamisen ja lainulkinnan yhdenmukaisuutta. (L25.8.2016/673, 8:6§) Virkaiässä vanhin osastonjohtaja toimii myös laamannin sijaisena (L25.8.2016/673, 13:3§).

Suurissa kärjäoikeuksissa laamannin apuna johtamisessa ja toiminnan kehittämässä on johtoryhmä. Johtoryhmään kuuluvat laamannin lisäksi osaston johtajat, kanslia- tai hallintopäällikkö sekä tarpeen mukaan muuta henkilöstöä. (L25.8.2016/673, 8:1.2§) Johtoryhmällä ei ole oikeutta itsenäiseen päätösvaltaan, mutta merkittävät asiat käsitellään johtoryhmän kokouksissa. Kaikkein pienimmässä kärjäoikeuksissa ei ole johtoryhmää. (HE 7/2016, 16-17)

3.3 Tuomarit kärjäoikeudessa

Lainoppineita jäseniä kärjäoikeudessa ovat laamanni ja kärjätuomarit (L25.8.2016/673, 2:6§). Kun kärjäoikeuksien tuomiopiirejä yhdistetään ja syntyy uusi kärjäoikeus, voi sillä tilapäisesti olla useampi kuin yksi laamannin virka. Yksi laamanneista nimitetään päällikkötuomarin virkaan tuomioistuinlain 11 luvun 2§ 1 momentin mukaan. (L25.8.2016/673, 2:6.3.§) Muiden tuomareiden lisäksi maa-oikeutena toimivassa kärjäoikeudessa on maa-oikeusasioiden vastuutuomari sekä maa-oikeusinsinööri. Maa-oikeuden vastuutuomari osallistuu myös kärjäoikeuden muiden asioiden käsittelyyn, joten hänen työnkuvansa ei ole sidottu pelkästään maa-oikeusasioihin. Laamanni nimittää ainakin yhden tuomarin käsittelemään maa-oikeusasioita viideksi vuodeksi kerrallaan. (L25.8.2016/673, 2:7§)

Käyttäessään tuomiovaltaa tuomari on riippumaton (L25.8.2016/673, 1:5§). Tuomari käyttää tuomiovaltaa itsenäisesti ja hänellä on velvollisuus ratkaista hänelle käsiteltäväksi jaettu asia. Virkatoimissaan tuomarin on oltava tunnollinen, huolellinen ja käsiteltävä ja ratkaistava asia joutuisasti ilman aiheetonta viivästystä. Työssään tuomaria sitoo vain laki. (L25.8.2016/673, 9:1§) Tuomarilla on velvollisuus ylläpitää ja kehittää laintuntemustaan, oikeudellista osaamistaan ja ammattitaitoaan. Tuomareille on oltava tarjolla riittävästi koulutusmahdollisuuksia, ja mahdollisuus osallistua tarjottuihin koulutuksiin. (L25.8.2016/673, 9:4§) Ennen tehtävänsä ryhtymistä tuomarin on annettava asianomaisessa tuomioistuimessa tuomarinvakuutus. (L25.8.2016/673, 1:5-7§)

Lainoppineiden jäsenten lisäksi muina jäseninä on lautamiehiä, jotka osallistuvat asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen oikeudenkäymiskaassa säädettyjen säännös-

ten mukaan. Lautamiehien toiminnasta säädetään käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa. (L25.8.2016/673, 2:6§) Rikosasioissa käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun tuomioistuimessa on puheenjohtaja ja kaksi lautamiestä (L1.1.1734/4, 1:1§). Mikäli asian laatu, laajuus tai erityinen syy velvoittaa, on käräjäoikeus päätösvaltainen rikosasiassa kolmen lainoppineen jäsenen kokoonpanolla. Samoista perusteista johtuen käräjäoikeudessa voi olla myös kolmas lautamies. (L1.1.1734/4, 1:2§) Sellaisissa rikosasioissa, joissa syytteessä tarkoitettu yksittäisestä rikoksesta ei ole säädetty kahta vuotta ankarampaa vankeusrangaistusta tai joka ei ole oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6§:n § momentissa mainittu rikos, on käräjäoikeuden kokoonpano päätösvaltainen yhden lainoppineen kokoonpanossa. Tällaisia rikoksia ovat erimerkiksi törkeänä pidetyt varkaus-, vahingonteko- tai petosrikokset. (L1.1.1734/4, 2:6.1§)

4. KÄRÄJÄOIKEUSUUDISTUS VUONNA 2010

Viimeisin käräjäoikeusrakenneuudistus toteutettiin vuoden 2010 alusta alkaen. Uudistuksen tavoitteena oli luoda paremmat edellytykset laadukkaalle lainkäytölle käräjäoikeuksissa sekä tehostaa niiden toimintakykyä ensimmäisenä oikeusasteena muodostamalla niistä entistä vahvempia käräjäoikeusyksiköitä. Suurempien yksiköiden ajateltiin voivan välttää ruuhkien syntymistä ja taata asioiden viivytyksetön käsittely mahdollisimman yhdenvertaisesti kaikissa käräjäoikeuksissa. (Oikeusministeriö 13.3.2008; HE 270/2016). Muutoksella haluttiin myös antaa tuomareille mahdollisuus erikoistua tietyille oikeuden aloille ja parantaa asiantuntemustaan vaikeissa asioissa (Oikeusministeriö 16.12.2009).

12.6.2008 annettiin valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä, jonka mukaan 1.1.2010 lukien yhdistettiin 51 käräjäoikeutta 27 käräjäoikeudeksi. Uudistuksen myötä useamman käräjäoikeuden tuomiopiirit laajenivat ja käräjäoikeuksien nimet muuttuivat noudattaen pääosin maakuntien rajoja ja nimiä. (HE 227/2009) Käräjäoikeuksien toimintoja keskitettiin samoihin toimitiloihin ja samalla käynnistettiin uusia tilahankkeita. Samassa yhteydessä kiinteistöjen kirjaamisasiat sekä niitä hoitava henkilökunta siirrettiin käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokselle. (Oikeusministeriö 2013)

Vaikka uudistuksen lähtökohtana oli toimintojen keskittäminen yhteen toimipisteesseen käräjäoikeudessa, viidellä käräjäoikeudella säilytettiin pääkanslian lisäksi myös toinen kanslia. Toisen kanslian säilyttämisen syytä olivat pääasiassa kielelliset tai asiamääriin liittyvät syyt. Nämä olivat Iisalmen, Kotkan, Lohjan, Raahen, ja Sodankylän kansliat. Toimitilaratkaisuista johtuen Imatralla ja Varkaudessa säilytettiin kansliat toiminnan turvaamiseksi siirtymäkauden ajan, vaikka itsenäiset käräjäoikeudet paikkakunnilta lakkautettiin. Näiden lisäksi Kuusamossa ja Savonlinnassa oli tarkoitus säilyttää niin sanotut kokeilukansliat kahden vuoden ajan, jotta voitaisiin seurata niiden istunto- ja asiamääriä. Kuitenkin molemmat kansliat ovat vielä Hallituksen esityksen 270/2016 aikaan käytössä. (HE 270/2016)

Kanslia- ja istuntopaikkojen supistamiseen vaikutti vähentynyt henkilökohtaisen asioinnin ja läsnäolon tarve oikeudessa. Tämän lisäksi summaaristen asioiden käsittelyä pyrittiin tehostamaan ja asiointia siirtämään yhä enemmän sähköiseksi, mikä vapauttaisi tulevaisuudessa käräjäoikeuksien resursseja enemmän riita- ja rikosasioiden ratkaisemiseen. (Oikeusministeriö 16.6.2009) Käyntiasiointi onkin laskenut vuosien 2010 - 2013 välillä 70 % sähköisen asioinnin kehittymisen myötä (Oikeusministeriö 2013).

Kuvassa 1 on kuvattu vuonna 2010 voimaan tulleet tuomiopiiriirajat. Kuvasta näkee, miten suurin osa tuomiopiirien rajoista mukailee nykyisiä maakuntarajoja.

Kuva 1 Käräjäoikeuksien tuomiopiirit 1.1.2010 (HE 270/2016)

Ennen vuotta 2010 yrityssaneerausasioita käsitteli 14 ja ulosottoasioita 19 käräjäoikeutta. Vuoden 2010 uudistuksen jälkeen yrityssaneerausasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrä laski 13:een ja ulosottovalituksia käsitellään 14 käräjäoikeudessa. Merioikeusasiat keskitettiin siten, että jokaisessa hovioikeuspiirissä on yksi toimivaltainen käräjäoikeus, jossa käsitellään merioikeusasioita, lukuun ottamatta Turun hovioikeuspiiriä. (Savolainen 2009)

Ennen käräjäoikeusverkostouudistusta Mustasaaren käräjäoikeus oli ruotsinkielinen maaseutukäräjäoikeus, jonka tuomiopiiriin kuuluivat Pohjanmaan pikkupaikkakunnat Vaasan ympäriltä. Tuomiopiiri ulottui pohjoisessa vuonna 2002 Mustasaaren käräjäoikeuteen liitettyyn Pietarsaaren käräjäoikeuteen ja etelässä Kristiinankaupunkiin. Kristiinankaupungin kanslia lakkautettiin vuonna 2010 yhdistymisen myötä, mutta tiloihin jäi edelleen Pohjanmaan käräjäoikeuden istuntopaikka. (Allén 2017; Oikeusministeriö 2013)

Vaasan käräjäoikeus oli erillinen suomenkielinen, raastuvanoikeustyyppinen kaupunkikäräjäoikeus keskellä Mustasaaren käräjäoikeuden tuomiopiiriä, vaikka käräjäoikeuksien kansliat sijaitsivat samoissa tiloissa. Uudistuksen myötä Mustasaaren käräjäoikeus liitettiin osaksi Vaasan käräjäoikeutta, Mustasaaresta lakkautettiin kanslia yhdistymisen yhteydessä ja käräjäoikeuden nimi muutettiin Pohjanmaan käräjäoikeudeksi maakuntarajojen mukaan. (Allén 2017; Oikeusministeriö 2013)

Koska Mustasaaren ja Vaasan käräjäoikeuksien yhdistyessä tuomiopiirin väestöllisen enemmistön äidinkieli oli ruotsi, tuli uudesta Pohjanmaan käräjäoikeudesta pääkieleltään ruotsinkielinen. Kielellinen muutos on vaikuttanut merkittävästi Pohjanmaan käräjäoikeuden mahdollisuuksiin rekrytoida tuomareita (Allén 2017), sillä tuomioistuinlain (10:9§) mukaan tuomarilla on oltava tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito.

Käräjäoikeuksien välillä on uudistuksesta huolimatta vuonna 2017 edelleen eroja tuloksellisuudessa ja tuottavuudessa. Vaikka käräjäoikeuksia yhdistettiin, on osilti edelleen varsin pieniä. Vaikka uudistuksella pyrittiin nimenomaan toiminnan tehokkuuden kehittämiseen ja käsittelyn yhdenvertaistamiseen, ovat erot toiminnan

tehokkuudessa vaikuttaneet käräjäoikeuksien käsittelyaikoihin, mikä taas on heikentänyt kansalaisten yhdenvertaisuutta alueellisella tasolla. (HE 270/2016)

Kokemukset käräjäoikeusverkostouudistuksesta vuonna 2010 ovat pääosin myönteisiä ja tavoitteet, jotka uudistuksella asetettiin, saatiin pääosin saavutettua. Henkilöstön ja muiden voimavarojen oikeaa kohdentamista on helpottanut käräjäoikeuksien toimintojen keskittäminen suurempiin kokonaisuuksiin. Uudistus loi paremmat edellytykset tuomareiden erityisosaamisen syventämiselle ja monipuolisemman asiakannan myötä auttoi ylläpitämään ja kehittämään ammattitaitoa. Kun on tarkasteltu tilastoja uudistuksen jälkeen, ovat toiminnan tehokkuus ja käräjäoikeuksien tuloksellisuus parantuneet kaikissa käräjäoikeuksissa. (HE 270/2016)

5. KÄRÄJÄOIKEUSUUDISTUS 1.1.2019

Käräjäoikeuksien rakenneuudistus on yksi oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelman keskeisistä hankkeista, joka on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2013 - 2025, ja jonka tarkoituksena on oikeuslaitoksen toimintakyvyn turvaaminen (HE 270/2016). Tulevan uudistuksen tavoitteena on vahvistaa käräjäoikeusverkoston rakennetta niin, että oikeusturvan saatavuus ja lainkäytön laatu voitaisiin turvata. Käytännössä käräjäoikeuksissa tämä tarkoittaa sitä, että käräjäoikeuksista muodostetaan hallinnollisesti vieläkin suurempia kokonaisuuksia, jolloin niissä voidaan jakaa työmäärät ja resurssit nykyistä tasaisemmin. Uudistuksella vastataan myös oikeushallintoon kohdistuviin säästötavoitteisiin ja menopaineisiin, kun paineita asettavat vallitseva valtiontalouden tilanne ja sen myötä niukkenevat resurssit. (Oikeusministeriö 11.2.2016; Oikeusministeriö 26.1.2017)

Uudistuksen tarkoituksena on kehittää käräjäoikeusverkostoa siten, että nykyisen 27 käräjäoikeuden sijasta uudistuksen jälkeen niitä jäisi 20. Käräjäoikeuspaikkakuntia olisivat Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kouvolaa, Kuopio, Lahti, Lappeenranta Maarianhamina, Mikkeli, Oulu, Pori, Rovaniemi, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa. (Oikeusministeriö 31.10.2016) Tarkoituksena on sijoittaa käräjäoikeudet ja niiden toimipisteet suurempiin väestökeskittymiin ja keskittää toiminnot yhteen tuomiopiirin toimipisteeseen, jollei useamman toimipaikan säilyttäminen olisi välttämätöntä, esimerkiksi kasvavista asiamääristä tai välimatkoista johtuen (Oikeusministeriö 26.1.2017).

5.1 Tuomiopiirijako

Tuomiopiirit tulevat uudistuksen myötä laajenemaan ja tuomiopiirirajat myötäilevät entistä enemmän maakuntarajoja, varsinkin pohjoisessa Suomessa. Lapin maakunnassa tullaan yhdistämään Kemi-Tornion käräjäoikeus osaksi Lapin käräjäoikeutta ja tuomiopiiri tulee kattamaan koko Pohjois-Suomen. Pohjanmaalla yhdistettävät Pohjanmaan käräjäoikeus sekä Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus rikkovat maakuntarajoja, kun Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus lakkautetaan itsenäisenä kanslianaan ja liitetään osaksi Pohjanmaan käräjäoikeutta. Uudistuksen yhteydessä

yhdistetään myös Espoon ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudet sekä Oulun ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeudet. (Oikeusministeriö 31.10.2016) Näiden yhdistymisten lisäksi Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiiristä eteläiset kunnat, Hyvinkää ja Nurmijärvi, yhdistetään Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeuksien kanssa, sekä pohjoiset kunnat, Hausjärvi, Loppi ja Riihimäki, yhdistetään Kanta-Hämeen käräjäoikeuteen (Oikeusministeriö 31.10.2016).

Yhdistymisen lisäksi myös käräjäoikeuksien toimi- ja istuntopaikkojen määrää vähennettäisiin nykyisen 57 paikan sijasta 36:een. Aikaisemmin mainittujen 20 hallinnollisen kanslian (kuva 2, 27) lisäksi erillisiä kanslioita jäisi neljälle paikkakunnalle, jotka ovat Hyvinkää, Kemi, Kokkola ja Ylivieska. Uudistuksen yhteydessä käräjäoikeus tai kanslia lakkaisi 12 paikkakunnalta. Järvenpään, Porvoon ja Raaseporin hallinnolliset kansliat tultaisiin lakkauttamaan, mitä puoltaa pääosin lyhyet välimatkat eteläisessä Suomessa sekä hyvät liikenneyhteydet. Ehdotuksen mukaan Porvooseen ja Raaseporiin jäisi kuitenkin istuntopaikka. Muita lakkautettaviksi ehdotettuja kanslioita ovat Iisalmi, Kotka, Lohja, Raahen ja Sodankylä, jotka vuoden 2010 verkostouudistuksessa säilytettiin. Näiden lisäksi toiminta lakkaisi Imatralla, Kuusamossa, Savonlinnassa sekä Varkaudessa. (HE270/2016)

Pienempien kanslioiden lakkauttamista puoltaa niissä käsiteltävien asioiden ja asiakaskäyntien määrän vähentyminen, kun otetaan huomioon palveluverkoston kokonaisuus. Tämä koskee Kuusamon ja Savonlinnan niin sanottuja kokeilukanslioita, joiden toimintaa vuoden 2010 lakkautuksesta huolimatta jatkettiin. Perustelu koskee osittain myös Raahen ja Sodankylän toimipisteitä, jotka ovat pienimpiä edellisessä uudistuksessa säilyneitä kanslioita. Iisalmen, Lohjan ja Kotkan sivukansliat ovat suurimpia henkilöstö- ja asiamääriltään, mutta välimatkat ja hyvät liikenneyhteydet muihin toimipaikkoihin puoltavat myös näiden lakkauttamista. Perusteluista huolimatta Hallituksen esityksessä ehdotetaan Sodankylän istuntopaikan säilyttämistä pohjoisen Suomen välimatkojen takia. (HE 270/2016)

Myös istuntopaikkojen määrää karsitaan. Muun muassa Pohjanmaan käräjäoikeuden istuntopaikat Kristiinankaupungissa ja Pietarsaaressa on esitetty lakkautettavaksi rakenneuudistuksen myötä. Pietarsaaren istuntopaikka tullaan vuoden 2017 aikaisten alustavien suunnitelmien mukaan kuitenkin pitämään ainakin vuoden

2026 alkuun saakka sinne olevan vuokrasopimuksen ja hyvien istuntotilojen takia. Koska ajomatkat Vaasasta Pietarsaareen ovat suhteellisen pitkiä ja verottavat resursseja, on suunnitteilla siirtää Pietarsaareessa istuttavat asiat Kokkolan kansliaan käsiteltäviksi. (Väyrynen 2017) Pietarsaaren asioiden käsittelyn siirtyminen Kokkolan kansliaan merkitsisi myös sitä, että tuomarinvirkojen sijaintia voitaisiin turvata; Kokkolaan saataisiin täyttää avoimia virkoja, jotta yhdistymisen myötä tuomareiden ei tarvitsisi ajaa Vaasasta Kokkolaan Pietarsaaren sijaan (Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden lausuma 2015).

Pietarsaaren ja Kristiinankaupungin istuntopaikkojen lisäksi on ehdotettu lakkauttavaksi Alajärven, Alavuden, Kauhajoen, Kemijärven, Kemiönsaaren, Kirkkonummen, Kuhmon, Pieksämäen, Pudasjärven, Suomussalmen, Tornion ja Uudenkaupungin istuntopaikat niiden vähäisen käyttötarpeen ja puutteellisen turvallisuuden ja varustelutason vuoksi. Suurin osa lakkauttavaksi esitetyistä istuntopaikoista sijaitsee maantieteellisesti pienissä tuomiopiireissä, joissa välimatkat pääkanslioihin on lyhyitä. Pitkät välimatkat Lapin käräjäoikeuden tuomiopiirissä puoltaa esimerkiksi Kittilän, Utsjoen ja Inarin istuntopaikkojen säilyttämistä. (HE 270/2016)

Kuva 2 selventää vielä kokonaiskuvaa tulevista tuomiopiirirajoista. Käräjäoikeudet ja niiden sivutoimipisteet tuldtisiin sijoittamaan suurimpiin väestökeskittymiin ja pienimmät kansliat lakkautettaisiin kokonaan (Oikeusministeriö 26.1.2017). Kuvaa 1 (s. 21) verrattuna tuomiopiirit ovat kuvassa 2 selvästi suuremmat ja selvemmin toisistaan erottuvia. Keltaisella laatikolla merkityllä paikkakunnalla tulee sijaitsemaan käräjäoikeuden hallinnollinen kanslia. Sivukansliat on merkitty K-kirjaimella ja istuntopaikat kirjanyhdistelmällä ip.

Kuva 2 Käräjäoikeuksien tuomiopiirit 1.1.2019 (Oikeusministeriö 31.1.2017)

Käräjäoikeuden toimipisteiden ajatellaan sijaitsevan sellaisella paikkakunnalla, jossa olisi myös muiden viranomaisten toimipisteitä, mikä on etu niin toimitilaratkaisuissa kuin käytännön työskentelyn järjestämisessä. Hallintokanslioiden sijainnitiipikat on esitetty vastaamaan pitkälti syyttäjänvirastojen, ulosottovirastojen ja poliisilaitosten päätoimipaikkakuntia. Käräjäoikeuspaikkakunnilla sijaitsisi myös oikeusaputoimistojen toimipisteitä. Pidemmällä aikavälillä varsinkin yksityisten oikeudellisten palvelujen keskittyminen käräjäoikeuspaikkakunnille on mahdollista. Kun käräjäoikeudet ovat suurempia kokonaisuuksia, on juristeillakin mahdollisuksia erikoistua erilaisiin oikeudenaloihin. (HE 270/2016; Allén, 2017)

Käräjäoikeuksien yhdistyessä tehtäisiin myös tarkastuksia tiettyihin käräjäoikeuksiin keskitettyjen niin sanottujen erikoisasioiden tuomiopiirijakoon. Näihin kuuluvat ulosottovalitus-, yrityssaneeraus-, merioikeus-, sotilasoikeudenkäynti ja ryhmäkanteasiat. Näitä käsittelevien käräjäoikeuksien määrää tullaan vähentämään nykyisestä. (Oikeusministeriö 26.1.2017)

5.2 Erikoisasioiden keskittäminen

Merioikeusasioita käsittelevien käräjäoikeuksien määrää ehdotetaan vähennettävän kuuden käräjäoikeuden sijaan kahteen, sillä merioikeudellisten asioiden määrä koko käräjäoikeusverkostossa on vähäinen ja asioiden ratkaisemisessa tarvitaan erityistä asiantuntemusta. Esimerkiksi vuonna 2014 ratkaistuja merioikeusasioita oli 62 ja vuonna 2015 vain 13. Jatkossa merioikeuksina ehdotetaan toimivan vain Ahvenanmaan ja Helsingin käräjäoikeudet. Vaikka välimatkat merioikeusasioissa pitenevät, ovat kulkuyhteydet Helsinkiin kaikkialta maasta kohtuulliset. Asiointia helpottavat kuitenkin sähköinen asiointi ja mahdollisuus järjestää merioikeusistunnot myös muualla maassa. Istunnoissa on mahdollista hyödyntää myös videoneuvottelua. (HE 270/2016; Oikeusministeriö 26.1.2017)

Ryhmäkanteasioiden käsittely tullaan keskittämään niin ikään Helsingin käräjäoikeuteen vähäisten asiamäärien ja erityiseen asiantuntemukseen liittyvin perustein. Ryhmäkannelain mukaan oikeus ryhmäkanteen vireillepanoon on yksinomaan kulluttaja-asiamiehellä. Ryhmäkannelaki tuli voimaan vuonna 2007, mutta vuoteen 2017 mennessä käräjäoikeuksissa ei ole käsitelty yhtään ryhmäkanteasiaa. Tästä syystä ryhmäkanteasioiden keskittäminen yhteen käräjäoikeuteen on täysin perusteltua. (HE 270/2016)

Hallituksen esityksen (270/2016) mukaan Pohjanmaan käräjäoikeudessa ei uudistuksen jälkeen käsitellä merioikeus- ja ryhmäkanteasioita. Kuitenkin uudistuksen myötä yrityssaneeraus- ja ulosottovalitusasiat keskitettäisiin Vaasaan ja kahdeksaan muuhun käräjäoikeuteen nykyisen neljäntoista sijaan. (Allén, 2017; HE 270/2016) Näiden myötä Pohjanmaan käräjäoikeuden juttukanta yrityssaneerausten

osalta vähintään kaksinkertaistuisi ja ulosottovalitusten osalta jopa kolminkertaisesti nykyisestä. Näiden juttukantojen lisääntyminen lisäisi myös henkilötyövuosia Pohjanmaan käräjäoikeudessa. (Allén 2017)

Ulosottovalitusasioiden keskittämisessä on huomioitu ulosottolaitoksen erikoispe- rintäyksiköiden sijainnit Helsingin, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Sa- von ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksien tuomiopiireissä. Näiden lisäksi on kat- sottu perustelluksi keskittää ulosottovalitusasiat myös Länsi-Uudenmaan, Päijät- Hämeen ja Ahvenanmaan käräjäoikeuksiin. Yrityssaneerausasiat on ehdotettu kes- kitettäväksi samoihin käräjäoikeuksiin ulosottovalitusten kanssa. Tuomiopiirit määriteltäisiin siten, että jokaisessa hovioikeuspiirissä olisi yksi tai useampi yritys- saneeraus- ja ulosottovalitusasioita käsittelevä käräjäoikeus. (HE270/2016)

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsitellään pääsääntöisesti siinä käräjäoikeudessa, joka sijaitsee lähinnä varusmiehen palveluspaikkaa. Hallituksen esityksessä on eh- dotettu, että sotilasoikeudenkäyntiasioihin erikoistuneiden käräjäoikeuksien mää- rää vähennetään nykyisestä viidestätoista käräjäoikeudesta kahdeksaan. Näitä oli- sivat Helsingin, Kainuun, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uuden- maan, Satakunnan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet. (HE 270/2016) Myös soti- lasoikeudenkäyntiasioiden käsittely päättyy Pohjanmaan käräjäoikeudessa uudis- tuksen yhteydessä (Allén, 2017). Sotilasoikeudenkäyntiasiat tulisi esityksen mu- kaan keskittää sellaisiin käräjäoikeuksiin, jotka sijaitsevat niiden joukko-osastojen läheisyydessä, joista voidaan olettaa saapuvan määrällisesti eniten käsiteltäviä asi- oita. (HE 270/2016)

5.3 Pohjanmaan käräjäoikeuden organisaatio 2019

Vuonna 2017 Pohjanmaan käräjäoikeudessa käsitellään oman tuomiopiirinsä hake- mus-, riita- ja rikosasioiden lisäksi yrityssaneeraus- ja ulosottovalitusasioita Etelä- Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan tuomiopiireistä. Vaasassa käsitel- lään myös Pohjanmaan maanmittaustoimiston toimialueen maa- ja metsätalouden oikeus- ja sotilasoikeudenkäyntiasioita sekä ryhmäkanneasioita. (Oikeuslaitos 1.2.2017) Uudistuksen myötä merioikeus- ja sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsit-

tely tullaan siirtämään pois Pohjanmaan käräjäoikeudesta. Kuitenkin hovioikeuspiirin yrityssaneeraus ja ulosottoasiat keskitettäisiin Pohjanmaan käräjäoikeuteen. (HE 270/2017; Väyrynen, 2017) Summaaristen riita-asioiden keskittämisen suunnittelu on vielä keväällä 2017 kesken.

Suurempia käräjäoikeuskokonaisuuksia on suunniteltu jo vuodesta 2004 alkaen ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden lakkauttamisesta itsenäisenä käräjäoikeutenaan on puhuttu pitkään. Laamanni Jorma Väyrysen (2017) mukaan Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden tilanne on ollut siitä asti vaakalaudalla, mutta se on silti pitänyt pintansa pienenä käräjäoikeutena. Aikaisempaa käräjäoikeusuudistusta suunniteltaessa Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus oli tarkoitus liittää suurempaan käräjäoikeuteen. Puhuttiin yhdistymisestä Ylivieska-Raahe käräjäoikeuden, Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeuden tai Vaasan käräjäoikeuden kanssa. Mietinnässä on ollut myös Pietarsaaren siirtäminen Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiiriin lyhyemmän välimatkan vuoksi, mutta lopulta maakuntarajojen mukaan Pietarsaari jäi Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiiriin. (Weizmann, 2017)

Vuonna 2017 Pohjanmaan käräjäoikeudessa työskentelee 16 tuomaria, mukaan lukien käräjäoikeuden laamanni ja maaoikeusinsinööri (Allén 2017). Keski-Pohjanmaalla tuomarin virkoja on 5: laamanni ja 4 käräjätuomaria. Näiden lisäksi Kokkolassa työskentelee 2 käräjänotaaria, 3 haastemiestä ja 11 kärjäsihteeriä, sekä hallintosihteeri. (Weizmann 2017) Tällä määrällä tuomareita pyritään hoitamaan viireillä olevat asiat kuntoon, mutta yhdistymisen myötä virkojen määrää tulisi lisätä juttukannan kasvaessa (Allén, 2017).

Uudistukseen saakka Pohjanmaan käräjäoikeus on ainut Manner-Suomen pääkieleltään ruotsinkielinen käräjäoikeus. Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan käräjäoikeuksien yhdistymisen myötä uuden tuomiopiirin väestöenemmistön äidinkieli on suomi, joten uuden Pohjanmaan käräjäoikeuden pääkieli muuttuu suomeksi, mutta käräjäoikeus pysyy silti kaksikielisenä. Muutos tulee helpottamaan tuomareiden rekrytointia Pohjanmaalla, kun väestön enemmistön mukaan tuomarin virkaan nimitettävältä vaaditaan täydellinen suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito. Tähän mennessä tuomarin virat ovat tulleet haettavaksi ruotsinkielisinä ja virkaan edellytetään täydellinen ruotsin kielen hallinta. (Allén 2017; L25.8.2016/673)

Vuonna 2017 Pohjanmaan käräjäoikeudessa on kolme ruotsinkielellä tuomioistuinharjoitteluaan suorittavaa käräjänotaaria. Käräjäoikeuden pääkielen vaihtuminen suomeksi merkitsee ruotsinkielisten käräjänotaarien määrän vähentymistä koko Suomessa, ja uudistuksen jälkeen ruotsinkielisiä käräjänotaarin paikkoja olisi enää kaksi Ahvenanmaan käräjäoikeudessa. (HE270/2016) Allénin (2017) mielestä tältä osin Hallituksen esitystä tulisi muuttaa, jotta Pohjanmaan käräjäoikeus saisi pitää käräjänotaarien paikat jatkossakin. Vaikka Pohjanmaan käräjäoikeus ei enää pääkieleltään olisikaan ruotsinkielinen, on se silti edelleen kaksikielinen käräjäoikeus ja ruotsinkielisen väestön osuus olisi 39 % uuden Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiirin alueella (HE270/2016). Laamannin mielestä tämä on perustuslakikysymys, koska ruotsinkielisten osuus on Pohjanmaan alueella kuitenkin huomattava. Kuitenkin ruotsinkielinen vähemmistö on vahva Pohjanmaalla ja tulee varmasti pärjäämään, vaikka uusi käräjäoikeus olisi suomenkielinen.

Allén (2017) nostaa esiin ruotsinkielisten aseman muissakin käräjäoikeuksissa. Hallituksen esityksessä (270/2016) on esitetty, että Raaseporiin ja Porvooseen jäisi pelkästään istuntopaikka, ja ne tultaisiin yhdistämään Espoon ja Vantaan käräjäoikeuksiin. Laamannin mukaan ainakin Raaseporiin tulisi jäädä kanslia, koska kaupunki on vahvasti ruotsinkielistä seutua.

Suurin osa Pietarsaaren riita-, rikos- ja hakemusasioista tullaan todennäköisesti siirtämään Vaasan kansliasta Kokkolan kansliaan ratkaistavaksi. Asioiden ratkaiseminen Kokkolassa on huomattavasti vaivattomampaa kuin Vaasasta käsin, sillä välimatka Pietarsaaren verottaa resursseja Vaasan kanslialta. Pietarsaarelaisia ja muita Pohjanmaan käräjäoikeuden tuomiopiirin pohjoisosassa asuvia tulee tasaisin väliajoin Pietarsaaresta Kokkolaan luullen juttujen käsittelyn onnistuvan lähimmässä käräjäoikeudessa. Kuitenkin kansliasta joudutaan aina käännyttämään asiakkaat Pohjanmaan käräjäoikeuden puolelle. Yhdistyminen tulee helpottamaan asiakkaiden juttujen vireillepanoa sekä saapumista istuntoihin, kun mahdollisuus istuntopaikkaan on lähempänä. Vaikka Pietarsaaren istuntopaikka on Hallituksen esityksessä laskettu lakkautettavaksi, se tullaan pitämään toiminnassa niin pitkään kuin mahdollista, sillä istuntopaikan vuokrasopimus jatkuu edelleen vuoden 2026 alkuun saakka. (Allén 2017; Weizmann 2017; Väyrynen 2017)

Allénin (2017) mukaan, mikäli insolvenssiasiat lisääntyvät Pohjanmaan käräjäoikeudessa mahdollisen summaaristen riita-asioiden keskittämisen myötä, työvoimaresursseja vapautuu Vaasan kansliassa, kun Pietarsaaren asiat siirtyvät Kokkolan kansliaan tasaten työtä koko Pohjanmaan käräjäoikeudessa. Juttukantojen tasaaminen vahvistaa konttoria Kokkolassa ja helpottaa samalla Vaasan konttorin työtaakkaa (Allén 2017). Väyrynen (2017) nostaa esiin uusien työntekijöiden tarpeen, mikäli esitys summaaristen riita-asioiden keskittämisestä menee läpi. Kun ratkottavien asioiden määrät lisääntyvät, ei riitä, että yhdistetään kaksi käräjäoikeutta ja jaetaan työt kahteen kansliaan, jos lisätyöille ei ole tekijöitä. Juttukantojen kasvaessa käräjäoikeuksissa täytyy laajentaa osaamistaan (Kulmala, 2016). Tuomareiden ja muun henkilökunnan kouluttamisessa pyritään moniosaajiin, jotta tarvittaessa pystyttäisiin tuuraamaan ja tekemään myös muiden töitä.

Hiljalleen aletaan ottaa käyttöön uusia sähköisiä työtiloja, joilla pyritään yhtenäistämään työtapoja ja kehittämään käräjäoikeuksien ja syyttäjänlaitosten toimintaa siirtämällä lainkäyttöasioiden hoitaminen vaiheittain sähköiseen muotoon. AIPA-hankkeen tarkoituksena on saada asioiden käsittely hoidettua sähköisesti asian viereille tulosta ratkaisemiseen ja arkistoituihin saakka. Kaikki syyttäjänvirastojen, käräjäoikeuksien, hovioikeuksien ja korkeimman oikeuden lainkäyttöön liittyvät asiakirjat kerätään sähköiseen aineistopankkiin. Hankkeen ja järjestelmien käyttöönotto on viivästynyt, ja ne otetaan käyttöön vaiheittain marraskuun 2021 loppuun mennessä. AIPA on otettu tähän mennessä käyttöön vasta syyttäjänvirastoissa summaaristen sakkoasioiden ratkaisemisessa. Hankkeen valmistuttua kaikki lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet hoidetaan tuomioistuimissa ja syyttäjänvirastoissa sähköisesti. (Kulmala, 2016; Oikeuslaitos 23.3.2017)

5.4 Johtaminen uudessa Pohjanmaan käräjäoikeudessa

Tuomarivalintalautakunta on esittänyt maaliskuussa 2017 Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden laamanni Jorma Väyrystä nimitettäväksi Satakunnan käräjäoikeuden laamanniksi 1.6.2017 lähtien. Nimityksiasia esiteltiin tasavallan presidentille maaliskuussa 2017. (Allén 2017; Satakunnan kansa 2017) Väyrysen tilalle Kokkolaan nimitetään laamanni määräaikaiseen virkaan vuoden 2018 loppuun saakka (Allén

2017). Tämän jälkeen laamanni Daniel Allén siirtyy uuden Pohjanmaan käräjäoikeuden laamannin virkaan 1.1.2019.

Laamannin avuksi suunnitellaan avattavan hallintopäällikön virka, jonka tarkoituksena olisi toimia laamannin tukihenkilönä ja helpottaa laamannin työmäärää hallinnon asioissa. Näin laamanni voisi keskittyä päällikkötuomarin tehtäviin, kun hallintopäällikkö keskittyisi hallinnon työtehtäviin. (Allén 2017) Uudistuksen myötä uuden Pohjanmaan käräjäoikeuden hallinto tultaisiin todennäköisesti siirtämään Vaasaan. Tässä vaiheessa yhdistymistä on käräjäoikeuksien henkilökunnista nimetty ohjausryhmä, johon kuuluu molempien käräjäoikeuksien laamannit, Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden osastonjohtaja, Pohjanmaan käräjäoikeuden käräjätuomari, Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri sekä Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden lähiesimies, eli kolme henkilöä kummastakin käräjäoikeudesta. Ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti laamanni Allénin johdolla. Ohjausryhmän tehtävänä on: 1) erilaisten työryhmien alulle paneminen ja lähtökohtien asettaminen, sekä työryhmien seuranta; 2) yhdistetyn käräjäoikeuden painotetun työmäärän arvioiminen tilastotietojen ja muiden faktojen pohjalta sekä; 3) lopuksi käräjäoikeuden työjärjestyksen työstäminen. Työryhmien työskentely on käynnistymässä syksyllä 2017 ja jokaiseen työryhmään tulee vastuuhenkilöt molemmista käräjäoikeuksista sekä heidän lisäksi myös jäsenet molemmista käräjäoikeuksista. Myös yhteisiä henkilöstöpäiviä on suunnitteilla. (Kulmala 2016)

Johtamiseen täytyy yhdistymisen myötä panostaa entisestään. Molempien konttorien työntekijöiden tulisi kokea, että heitä kuullaan ja huomioidaan. Erilaiset työ-kulttuurit ja toimintatavat asettavat suuret vaatimukset johtamiselle. Johtamisessa tulisi miettiä myös toisten käytäntöjä: toimivatko erilaiset tavat myös toisessa kansliassa. Kanslioiden välille tulisi saada tiettyihin toimintatapoihin yhtenäisyyttä, koska itsenäisissä käräjäoikeuksissa on kuitenkin eri toimintatavat (Kulmala, 2016; Weizmann 2017).

5.5 Summaariset riita-asiat osana käräjäoikeusverkostouudistusta

Oikeusministeriön oikeudenhoidon uudistamisohjelmassa on myös muita hankkeita, joilla on kiinteä yhteys käräjäoikeuksissa tehtävään työhön, ja niistä useita muitakin uudistuksia on jo vireillä. Yksi näistä on summaaristen asioiden eli riidattomien velkomisasioiden käsittelyn keskimmäinen tiettyihin käräjäoikeuksiin. (Oikeusministeriö 26.1.2017) Oikeusministeriö asetti 17.6.2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus hallituksen esitykseksi lainsäädännön muuttamisesta sellaiseksi, että summaariset riita-asiat olisi mahdollista keskittää rajoitettuun määrään käräjäoikeuksia. Lainsäädäntöehdotuksen haluttiin myös mahdollistavan haastehakemuksesta annetun yksipuolisen tuomion siirtäminen suoraan ulosotolle ilman erillistä hakemusta. (Oikeusministeriö 12/2017)

Summaariset riita-asiat keskitettäisiin siis osana käräjäoikeusverkostouudistusta. Summaarisia riita-asioita ovat sellaiset riidattomat velkomusasiat, esimerkiksi maksamattomat laskut, jotka voidaan ratkaista käräjäoikeudessa kirjallisella menettelyllä. (Oikeusministeriö 17.6.2017) Summaariset riita-asiat voidaan panna vireille tavallista riita-asian haastehakemusta suppeammalla haastehakemuksella. Kanne voidaan hyväksyä yksipuolisella tuomiolla, mikäli vastaaja ei vastaa haasteeseen tai esitä perusteita haasteen kiistämiseksi taikka hän ei kiistämisenä tueksi vetoa sellaisiin perusteisiin, joilla olisi vaikutusta asian ratkaisun kannalta. Jos vastaaja kiistää kanteen ratkaisuun vaikuttavien perusteiden, asian käsittely siirtyy riita-asian oikeudenkäyntimenettelyyn. (Oikeusministeriö 12/2017).

Uudistuksen jälkeen summaarisia riita-asioita käsiteltäisiin enintään hovioikeuspiirin kahdessa käräjäoikeudessa, kun nykyään niitä käsitellään jokaisessa käräjäoikeudessa (Oikeusministeriö 17.6.2017). Koko Vaasan hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat suunnitellaan keskitettäväksi uudistuksen yhteydessä samaan kansliaan. Suunniteltu käräjäoikeus olisi tällöin Pohjanmaan käräjäoikeus. Weizmannin (2017) mukaan on vielä epäselvää, keskitettäisiinkö hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat pelkästään Vaasan kansliaan, vai jaettaisiinko ne tasan tai aluekohtaisesti sekä Kokkolan että Vaasan kanslioihin.

Vaasan hovioikeuspiiriin kuuluu 5 käräjäoikeutta, jotka ovat Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus, Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus, Keski-Suomen käräjäoikeus, Pohjanmaan käräjäoikeus ja Satakunnan käräjäoikeus. Allén (2017) pitää vielä osittain epävarmana summaaristen riita-asioiden lainsäädännön muuttamisesta laaditun esityksen läpimenoa sellaisenaan. Summaaristen riita-asioiden keskittäminen Pohjanmaan käräjäoikeuteen nostaisi niiden määrää vuositasolla noin 8 000:sta noin 40 000:een. Työryhmän esityksessä 12/2017 liitteenä olevassa valtioneuvoston asetuksessa käräjäoikeuksien tuomipiireistä summaarisissa asioissa on Vaasan hovioikeustuomiopiiriin kuuluva Satakunnan käräjäoikeus merkitty kuuluvaksi summaarisissa asioissa Pirkanmaan käräjäoikeuden alueeseen. Tarkoituksella tai ei, mikäli Satakunnan käräjäoikeuden summaariset riita-asiat lisättäisiin hovioikeuspiirin mukaisesti Pohjanmaan käräjäoikeudelle, vuositasolla niiden määrä kasvaisi vielä huomattavasti yli 40 000:n. (Allén 2017)

Summaaristen riita-asioiden keskittäminen yhteen käräjäoikeuteen hovioikeuspiirissä tuottaa suuria haasteita. Mikäli esitys summaaristen riita-asioiden siirtämisestä hovioikeuspiiriin yhteen käräjäoikeuteen toteutuu, Allén (2017) uskoo, että summaariset asiat tulitaisiin siirtämään yhteen käräjäoikeuteen siirtymävaiheittain vähän kerrallaan.

5.6 Odotukset

Vaasan ja Kokkolan välillä toivotaan paljon yhteistyötä jo ennen yhdistymistä. Haasteina Kokkolassa yhdistymiselle nähdään hallinnon toteutus ja henkilökunnan sekä resurssien oikeudenmukainen ja tasainen jakautuminen. Koska Kokkolan konttori on pienempi kuin Vaasan, pelätään Kokkolassa eristäytymistä suuremmasta. Kun hallinto keskitetään Vaasaan, haluttaisiin johtajan kiinnittävän kunnolla huomiota myös pienemmän kanslian suuntaan ja pitämään yllä yhteistyötä konttorien välillä. Johtamisen lisäksi työmäärän oikeudenmukaiseen jakautumiseen tulee kiinnittää huomiota. Päätöksissä tulee huomioida pienempi kanslia yhtä lailla mukaan toimintaan siten, että pääkanslia ei pelkästään sanele, mitä tulee tehdä. (Weizmann 2017)

Weizmannin (2017) mukaan henkilökunta on vielä tässä vaiheessa yhdistymistä kohtaan enemmän epävarma kuin odottava. Epävarmuutta lisää, kun Vaasan ja Kokkolan kanslioiden henkilökunnat eivät tunne toisiaan eikä yhteistyötä ole kanslioiden välillä vielä juurikaan ehditty suunnitella. Käräjäoikeuksien välille tulisi perustaa yhdistymistä valmistelevia työryhmiä, jotta yhdistyminen toteutuisi mahdollisimman joustavasti ja sellaisena, että siitä olisi hyötyä molemmille kanslioille. Kuitenkin Weizmann näkee yhdistymisen myös mahdollisuutena ja uskoo, että suurempi käräjäoikeus tulisi olemaan joustavampi tietyissä asioissa. Kun käräjäoikeuden juttukanta kasvaa, tuomareillakin voisi olla mahdollisuus erikoistua tiettyihin asiakokonaisuuksiin. Vielä erikoistumista ei Kokkolan kansliassa työskentelevillä tuomareilla ole, koska tuomarin virkoja on niin vähän Keski-Pohjanmaan käräjäoikeudessa.

Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden laamanni Jorma Väyrysen mielestä tuleva uudistus ja yhdistyminen on yksikön kannalta positiivinen asia, koska Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus on itsenäisenä käräjäoikeutenaan niin pieni. Kuitenkin on harmi, kun itsenäinen käräjäoikeus lakkautetaan ja jäähdään kansliaksi isompaan käräjäoikeuteen. Väyrynen uskoo, ettei Kokkolasta yhdistymisen myötä ole tulossa kaukaista kuihtuvaa etäkansliaa, kun Pietarsaaren juttukannan suunnitellaan siirtyvän Kokkolan kansliaan käsiteltäväksi.

Jos esitys summaaristen riita-asioiden keskittämisestä on menossa sellaisenaan läpi, on resurssien tarve suuri kysymys, sillä Vaasassa siviiliasioidenkin käsittelyajat ovat pitkiä. Summaaristen riita-asioiden, ulosottoasioiden ja yrityssaneerausasioiden keskittäminen Vaasaan kuitenkin helpottaa asiakokonaisuuksien hallintaa, kun keskitettynä on isompia kokonaisuuksia. Kuitenkin niissä on rajansa, paljonko tällaisia asioita voidaan yhteen käräjäoikeuteen keskittää. Esiin nousee myös kysymys välimatkoista: Keski-Suomen käräjäoikeus kuuluu myös Vaasan hovioikeuspiiriin, jolloin Keski-Suomen käräjäoikeuden mahdolliset ulosotto-, yrityssaneeraus- ja summaariset velkomisasiat tulevat käsittelemään Pohjanmaan käräjäoikeuteen. (Väyrynen, 2017)

Vaasassa odotetaan helpotusta Pietarsaaren asioiden käsittelyyn, kun työmäärän on jakamassa isompi käräjäoikeus. Pietarsaaressa pidetään paljon istuntoja ja ajomatkat ovat pitkiä, joten asioiden siirtyminen Kokkolan kansliaan helpottaisi työtilannetta Vaasassa. Lisäksi Vaasassa odotetaan käräjäoikeuden muuttumista pääkieliseksi suomenkieliseksi, jotta tuomareiden rekrytointi helpottuisi nykyisestä. Rekrytointi on vaikeaa, kun virkoja ei saa täyttää, elleivät laissa asetetut vaatimukset täyty. (Kulmala, 2016)

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa miten ja miksi uusi kärjäoikeusverkostouudistus tullaan toteuttamaan, ja miten se vaikuttaa uuden Pohjanmaan kärjäoikeuden hallintoon ja suuremman tuomiopiirin johtamiseen. Tarkoituksena oli selvittää myös, miten Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus tullaan sijoittamaan osaksi Pohjanmaan kärjäoikeutta ja millaisia ajatuksia se herättää kärjäoikeuksissa.

Kärjäoikeusverkosto pysyi kauan melkein muuttumattomana vuosien 1993 – 2010 välillä ennen ensimmäistä suurta kärjäoikeusverkostouudistusta. Uudistuksilla pyritään luomaan toiminnallisesti tehokas ja maantieteellisesti riittävän kattava kärjäoikeustoimipaikkaverkosto. Hallinnollisesti suurempia yksiköitä muodostetaan, jotta kärjäoikeuksien toimintakykyä voitaisiin vahvistaa, ja resurssit ja työmäärä voitaisiin jakaa nykyistä tehokkaammin ja tasaisemmin tuomiopiireissä sekä hovioikeuspiireissä. Kun yksiköt ovat suurempia, voidaan henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa hyödyntää monipuolisemmin ja laajemmalla maantieteellisellä alueella. Kun Vaasan hovioikeuspiirin yrityssaneeraus- ja ulosottoasiat tullaan keskittämään Pohjanmaan kärjäoikeuteen, saadaan resurssit jaettua tasaisesti laajemmalle alueelle ja suuremmalle työntekijämäärälle, kun Kokkolan kanslia on jakamassa työmäärää Vaasan kanslian kanssa.

Myös alueellisesti ihmisten oikeusturvan saatavuus tulee parantumaan Pohjanmaan kärjäoikeuden alueella, kun Pietarsaassa ja nykyisen Pohjanmaan kärjäoikeuden tuomiopiirin pohjoisella raja-alueella asuvat voivat uudistuksen jälkeen asioida Kokkolan kansliassa eikä matkoja välttämättä tarvitse tehdä enää Vaasaan. Vaikka yhdistymisen myötä Pohjanmaan kärjäoikeuden pääkieli tulee vaihtumaan suomeen, ruotsinkielisten kielelliset oikeudet tullaan turvaamaan osaavalla henkilöstöllä, kun Pohjanmaan kärjäoikeus pysyy kuitenkin kaksikielisenä kärjäoikeutena.

Yleisesti kärjäoikeusuudistus on tervetullut uudistus Pohjanmaalla ja yhdistymistä ei koeta negatiivisena asiana. Kokkolan suunnalta kuultaa epävarmuutta yhdistymisestä huomattavasti suurempaan kärjäoikeuteen ja pelko jäädä isomman varjoon.

Varsinkin Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden henkilökunta on saanut varsin pitkään elää epätietoisuudessa käräjäoikeuden tulevaisuudesta, kun ei päätöksiä mahdollisesta yhdistymisestä ollut vielä tehty.

Kuvia 1 ja 2 vertaillen huomaa, että varsinkin eteläisen Suomen käräjäoikeuksien tuomiopiirejä pyritään jatkuvasti laajentamaan. Pienet kansliat lakkautetaan, mutta välimatkoista ei silti tule kohtuuttoman pitkiä, kun käräjäoikeudet keskitetään hyvien kulkuyhteyksien päähän suurempiin väestökeskittyymiin. Pohjoisessa Suomessa tuomiopiiri on taas maantieteellisesti todella laaja, mutta oikeusturvan saavuus turvataan sivukanslioilla ja useammalla istuntopaikkakunnalla kohtuullisten välimatkojen ja kulkuyhteyksien päässä.

Edellisessä rakenneuudistuksessa jääneet sivukansliat ovat Hallituksen esityksen mukaan asettaneet uudistuksen jälkeen haasteita nimenomaan johtamiselle ja hallinnon toteutukselle, mutta myös henkilöstölle. Joissain vuonna 2010 yhdistyneissä käräjäoikeuksissa sivukanslioiden johtaminen on osoittautunut haasteelliseksi eivätkä uudistuksen tavoitteet ole täysin toteutuneet. Vaikka käräjäoikeuksien yhdistäminen vuonna 2019 vieläkin suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja toimipisteiden lakkauttaminen merkitsee välimatkojen pitenemistä entisestään, en usko sen Pohjanmaan käräjäoikeuden alueella muodostuvan ongelmaksi. Välimatka Vaasan ja Kokkolan välillä luo varmasti omat haasteensa hallinnon näkökulmasta, mutta tämän tiedostaminen hallinnon tasolla merkitsee sitä, että asiaan tulee kiinnittää sen vaatimaa huomiota.

Syksy 2017 on laamanni Allénin mielestä tärkeää aikaa, kun odotellaan uudistus suunnitelmien varmistumista ja käräjäoikeudet voivat alkaa suunnitella yhteistyötä ja yhdistymistä varmuudella. Tutkimusta varten tehtyjen haastattelujen aikaan ei Vaasan ja Kokkolan kanslioiden välille ollut ehditty vielä muodostaa suuriakaan yhteistyöryhmiä tai suunnitelmia syksyn varalle. Tuleva yhdistyminen ei vielä juurikaan näy käräjäoikeuksien toiminnassa, mutta yhdistymisen helpottamiseksi on hyvä perustaa erilaisia työryhmiä, jotta yhtenäistyminen sujuisi joustavasti ja kaikkien etua ajatellen. Yhdistymistä ja käräjäoikeuksien johtamista varmasti helpottaa, että Allén ja Kulmala tuntevat myös Kokkolan kanslian tilanteen ja henkilökunnan,

sillä he ovat ennen Pohjanmaan käräjäoikeuteen siirtymistä työskennelleet myös Keski-Pohjanmaan käräjäoikeudessa.

Kun yhdistymisen myötä erityistä osaamista vaativat juttukannat keskitetään vain osaan käräjäoikeuksista, antaa se henkilöstölle mahdollisuuden erikoistua näiden asioiden käsittelyyn. Asioiden keskittäminen edistää henkilöstön mahdollisuutta kouluttautua ja parantaa osaamistaan erilaisilla oikeuden aloilla. Pohjanmaan käräjäoikeuteen keskitettävät ulosotto- ja yrityssaneerausasiat mahdollistavat osaltaan todennäköisesti sekä Vaasan että Kokkolan henkilökuntien erityisosaamisen synty- mistä ja kehittämistä. Mikäli Pohjanmaan käräjäoikeuteen tulee keskitettäväksi vielä koko Vaasan hovioikeuspiirin summaariset riita-asiat, on henkilökunnalla hy- vät mahdollisuudet erikoistua ja kehittyä erilaisten asiakokonaisuuksien hoitami- sessa.

Tutkimuksen toteutus onnistui sisällöllisesti ja aineiston keruun kannalta alkupe- räisten suunnitelmien mukaisesti. Jo prosessin alussa sain rajattua aiheen sel- laiseksi, ettei se tulisi kirjoitusvaiheessa levittäytymään liian laajaksi. Koska ky- seessä on oikeushallinnon alan opinnäytetyö, ajatus tutkimuksen rajaamisesta ni- menomaan johtamisen ja hallinnon näkökulmaan oli alusta alkaen selvä. Rajauksen myötä päädyin haastattelemaan käräjäoikeuksien hallinnon henkilökuntaa sen si- jaan, että olisin toteuttanut kyselyn koko henkilöstölle.

Tutkimuksen alkuvaiheessa aiheesta löytyi paljon oikeusministeriön ajankohtaisia artikkeleita sekä juuri valmistunut Hallituksen esitys, joka annettiin eduskunnan kä- sittelyyn 26.1.2017. Teoriaosuus tulevasta uudistuksesta on pohjattu suurimmalta osin näihin artikkeleihin, sillä aihe on kuitenkin niin tuore, ettei siitä muita kirjoj- tuksia tarpeeksi luotettavista lähteistä löydy.

Saadut mielipiteet ovat neutraalin odottavia, eikä uudistus herätä negatiivisia aja- tuksia. Kuitenkaan haastatteluilla kerätyt mielipiteet ei ole yleistettävissä, koska tutkimukseen ei ole haastateltu käräjäoikeuksien muuta henkilökuntaa. Toisaalta on vaikea sanoa, olisiko esiin noussut enemmän positiivisia vai negatiivisia mieli- piteitä, jos aineiston keruu olisi toteutettu haastattelujen sijaan esimerkiksi nimettö- minä kyselyinä molempien käräjäoikeuksien henkilökunnille.

Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheena voi selvittää esimerkiksi sitä, miten käräjäoikeusuudistus on toteutunut vuoden 2019 jälkeen ja olivatko vaikutukset sellaisia, kuin odotettiin ja miten ne poikkesivat odotetusta. Jatkotutkimuksen voisi tehdä myös hallinnollisen johtamisen onnistumisesta ja miten sen on koettu toimineen yhdistymisen jälkeen.

LÄHTEET

L11.7.1997/689. Laki oikeudenkäynnistä rikosasiassa

L16.6.2009/454. Oikeusministeriön asetus käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista.

L25.8.2016/673. Tuomioistuinlaki

410/2008 Valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä

Allén, D. 2017. Laamanni. Pohjanmaan käräjäoikeus. Haastattelu 20.3.2017

Asianajotoimisto Finsta 2017. Viitattu 27.2.2017 <http://www.xn--oikeudenkynti-jfb.fi/tietoa/>

HE 227/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle käräjäoikeuslain sekä eräiden käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskevien säännösten muuttamisesta.

HE 270/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuomioistuinlain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 28/1986 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle yleisten alioikeuksien yhtenäistämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Viitattu 6.3.2017

HE 7/2016. Hallituksen esitys eduskunnalle tuomioistuinlaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Viitattu 31.1.2017

Helsingin yliopiston avoin yliopisto. Perusasioita oikeustieteestä. Prosessioikeus. Viitattu 1.2.2017 <https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/oikeustiede/materiaali/osa6.html>

Jokelainen, A. 2005. Oikeudenkäynnin perusteet. Oikeudenkäynti 1. Helsinki: Talentum.

Kulmala, K. 2016. Hallintosihteeri. Pohjanmaan käräjäoikeus. Haastattelu 1.11.2016

Kuusimäki, M. 1993. Pohjalainen 22.11.1993. Artikkel

LaVM 9/1993. Lakivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä käräjäoikeuslaiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/lavm_9+1993.pdf

Oikeuslaitos 1.2.2017. käräjäoikeudet. <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/>

Oikeuslaitos 16.3.2017. Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus. <https://oikeus.fi/karajaoikeudet/keski-pohjanmaankarajaoikeus/fi/index.html>

Oikeuslaitos 23.3.2017. AIPA-hanke. <https://oikeus.fi/fi/index/ajankohtaista/aipahanke.html>

Oikeusministeriö 11.2.2016. Käräjäoikeusverkosto uudistuu: jatkossa käräjäoikeuksia on 20. Viitattu 12.12.2016 <http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankoh-taista/tiedotteet/2016/02/karajaoikeusverkostouudistuuatkossakarajaoikeuk-siaon20.html>

Oikeusministeriö 12/2017. Mietintöjä ja lausuntoja. Summaaristen riita-asioiden keskittäminen. Viitattu 20.3.2017 http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkai-sut/julkaisuarkisto/1486453670410/Files/OMML_12_2017_Summaaristen_riita-asioiden_keskitt_112.pdf

Oikeusministeriö 13.3.2008. Oikeusministeriön suunnitelmassa on 27 käräjäoikeutta. Viitattu 7.1.17 <http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedot-teet/2008/03/oikeusministerionsuunnitelmass.html>

Oikeusministeriö 16.12.2009. Käräjäoikeuksien toimialueet muuttuvat maakunnallisiksi. Viitattu 7.1.2017 <http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedot-teet/2009/12/karajaoikeuksientoimialueetmuu.html>

Oikeusministeriö 17.6.2016. Summaaristen riita-asioiden keskittäminen eräisiin kärjäoikeuksiin valmisteluun. Viitattu 20.3.2017 <http://oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2016/06/summaaristenriita-asioidenkeskittaminen-eraisiin-karajaoikeuksiin-valmisteluun.html>

Oikeusministeriö 2013. Kärjäoikeusverkoston rakennemuutoksen arviointi. Arviointiraportti 11.6.2013. HMV PublicPartner Oy, J. Kinnunen, J. Kleemola, T. Huomo, P. Aavikko.

Oikeusministeriö 26.1.2017. Viitattu 23.8.2017 http://oikeusministerio.fi/artikkeli/-/asset_publisher/esitys-karajaoikeusverkoston-uudistamiseksi-annettiin-eduskunnalle

Oikeusministeriö 31.1.2017. Kärjäoikeusverkoston jatkokehittäminen. Viitattu 1.2.2017 <http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/valmisteilla/lakihankkeet/oikeudenkayntijaoikeuslaitos/karajaoikeusverkostonjatkokehittaminen.html>

Oikeusministeriö 31.10.2016. Kutsu kärjäoikeusverkoston kehittämistä koskevaan kuulemistilaisuuteen. Viitattu 12.12.2016 http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/valmisteilla/lakihankkeet/oikeudenkayntijaoikeuslaitos/j4m1K8SRN/Karajaoikeusverkoston_kehittamista_koskeva_kuulemistilaisuus.pdf

Satakunnan kansa 6.3.2017. Satakunnan kärjäoikeudelle laamanni Pohjanmaalta. Uutinen. <http://www.satakunnankansa.fi/satakunta/satakunnan-karajaoikeudelle-laamanni-pohjanmaalta-14095525/>

Savolainen, J. 2009. Kärjäoikeuksien asialliseen toimivaltaan tulossa muutoksia. Viitattu 7.1.2017. <https://www.edilex.fi/uutiset/22126?allWords=k%C3%A4rj%C3%A4oikeuksien+asialliseen+toimivaltaan+tulossa+muutoksia&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=526978>

Weizmann, J. 2017. Hallintosihtööri. Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus. Haastattelu 3.2.2017

Virolainen, J. 1993. Alioikeusuudistus 1. Kärjäoikeus ja siviiliprosessin muutokset. Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja. Rovaniemi.

Väyrynen, J. 2015. Keski-Pohjanmaan kärjäoikeuden lausuma Oikeusministeriölle 28.5.2015. Viitattu 28.8.2017.
http://www.hare.vn.fi/Uploads/20710/239306/LAU-SUNTO_20150529021503_239306.pdf

Väyrynen, J. 2017. Laamanni. Keski-Pohjanmaan kärjäoikeus. Haastattelu 3.2.2017

LIITTEET

Liite 1 Haastattelukysymysrunko Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Katja Kulmalalle.

Millaisia uudistuksia tulossa?

Mitä vaikutuksia niillä on yhdistymisessä?

Miten johtaminen tullaan hoitamaan yhdistymisessä?

Millainen ajatellaan työnjaon olevan kahdella paikkakunnalla?

Vaikuttaako uudistus erityisesti tiettyyn osastoon tai työntekijään?

Mikä on mielestänne suurin ja vaikuttavin muutos?

Liite 2 Haastattelukysymykset Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden hallintosihteeri Johanna Weizmannille sekä laamanni Jorma Väyryselle.

Millainen Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus on vuonna 2017?

Miten ja milloin Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuksien yhdistyminen lähti liikkeelle?

Milla tavalla tuleva yhdistyminen näkyy Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden toiminnassa nyt?

Miten luulette yhdistymisen vaikuttavan työvoiman tarpeeseen?

Mitä muutoksia tulossa? Voitteko vaikuttaa niihin?

Mikä on mielestänne suurin ja vaikuttavin muutos?

Mitä odotatte yhdistymiseltä?

Miten valmistaudutte yhdistymiseen?

Mitä mieltä olette yhdistymisestä?

Millaisia haasteita käräjäoikeuksien yhdistymiseen luulette liittyvän?

Miten haluaisitte johtamisen toimivan?

Millaisia mahdollisuuksia yhdistyminen tuo Kokkolan kanslialle/henkilökunnalle/työtapoihin/yms?

Liite 3 Haastattelukysymykset Pohjanmaan käräjäoikeuden laamanni Daniel Allénille.

Millaisia muutoksia käräjäoikeusverkostossa, Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla on tapahtunut vuosina 1993-2010?

Millainen Pohjanmaan käräjäoikeus on nykyään?

Uskotko, että esitys käräjäoikeusverkoston uudistamisesta menee eduskunnassa läpi? Onko jotain, mikä ei välttämättä mene läpi tai muuttuu?

Miten johtavana laamannina näet tämän uudistuksen?

Minkälaisia muutoksia tuleva uudistus vaatii teiltä nyt?

Miten aloitatte tämän yhteistyön Keski-Pohjanmaan käräjäoikeuden kanssa? Työryhmiä asetettu tms?

Miten käy Pietarsaaren istuntopaikalle?